

Almanyadaki Üçüncü Kuşak Türk Gençlerinin Türkçe Ve Almanca Bilme Seviyelerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi Ve Eğitim Sorunlarının Tartışılması

The Assesment of the Variables of the Third Generation Turkish Youth's Level of Turkish and German and the Discussion of their Problems

Adnan Kulaksızoğlu*

ÖZET

Bu araştırmada Almanya'da yaşayan üçüncü kuşak Türk gençlerinin kendi değerlendirmelerine göre Türkçe ve Almanca bilme düzeyleri incelenmiş ve Türk öğrencilerinin karşılaştıkları eğitim sorunlarına değinilmiştir. Almanca ve Türkçe bilme düzeylerini değerlendirirken bunun Almanya'da yaşama sürelerine, Alman vatandaşı olmalarına, anne-babalarının eğitimlerine göre değişip değişmediği incelenmiştir. Araştırmada tarama metodu kullanılmıştır. Araştırmaya Kuzey Ren-Vestfalya'da yaşayan 15-20 yaşlarındaki 448 öğrenci katılmıştır. Araştırmada Bireysel Bilgi Anketi kullanılmıştır. Sonuç olarak Almanya doğumlu ve Almanya'da yaşama süresi uzun olanların Türkiye'de doğanlara göre daha düşük düzeyde Türkçe bildiği, Alman vatandaşı olan Türklerin Almanca bilme düzeylerinin daha iyi olduğu, babalarının Almanya'da kalış süreleri arttıkça Türkçe bilme seviyelerinin azaldığı, anne-babaların eğitim düzeyleri ile çocuklarının arasında ilişki olduğu, anne-babaların eğitimi yükseldikçe çocuklarının da yükseldiği bulunmuştur. Gençliği içeren bu araştırma çok faydalı oldu. Onların görüşlerini öğrenmemize ve onların genel ve dil öğrenme konusundaki problemlerini bize yansıtmasına fırsat vermiştir. Türk öğrencilerin Almanya'daki eğitim ve rehberlik sorunlarına değinilmiş ve öneriler verilmiştir.

Anahtar Kelime: Almanya'daki Türk Gençliği, Türk Öğrencilerinin Problemleri.

ABSTRACT

In this article, according to their opinions, third generation of Turkish youngsters in Germany to investigate knowledge level of Turkish and German language and to mention about educational problems of Turkish students in Germany.

Knowledge level of Turkish and German language of Turkish students were investigated whether or not according to their living period in Germany, German citizenship they have and educational level of their parents.

Survey method was used and 448 15-20 years old students were joined to this research. A questionnaire was used to gather the related knowledges. As a result, according to Turkish students who have more living period and born in Germany have less Turkish knowledge than students who born in Turkey. Turks who have Turkish citizenship have more German language knowledge than others.

The more living period of their fathers, the less Turkish knowledge level of Turkish students in Germany. There are relation between the educational level of parents and their children. High educational level of parents have high educational level of children.

At the end of this article, we discussed educational and counselling problems of Turkish 15-20 years old students who live in Germany.

Key Word : Turkish Youths in Germany, The Educational Problems of Turkish Students.

* Adnan Kulaksızoğlu, Prof.Dr., Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi İstanbul

1. GİRİŞ

Türklerin Almanya'ya işçi olarak gelmesi 1960'larda başlar. O tarihten bu yana Almanyada'ki Türk nüfusu sürekli artış içindedir. 2002 yılında Almanya nüfusu 82 milyondur ve buradaki Türk nüfusu 2002 yılına kadar Alman vatandaşı olan 500 bin Türk'le birlikte 2,5 milyona ulaşmıştır. Almanya'daki Türklerin %32'si 18 yaşın,%71'i de 35 yaşın altındadır. 2000'li yıllarda Almanya'da yaşayan Türk gençlerinin çoğu Almanya doğumludur [1]

Almanya'da yaşayan Türk asıllı nüfusun içinde hatırı sayılır oranda öğrenci bulunmaktadır. 1999 yılına ait verilere göre bütün Almanya'da 10.146.900 öğrencinin yaklaşık%4'ü (403.600'ü) Türk asıllıdır, Almanya'daki göçmen öğrencilerin %42,5'ini Türkler oluşturmaktadır [2]. 2000 yıllarda Almanya'da okuyan Türk asıllı öğrencilerin okumak için Türkiye'den gelenler hariç tamamına yakını Almanya 'ya 1960'lı yıllarda gelenlerin torunları, yani üçüncü kuşaktan olan Türkler'dir.

Almanya'da yaşayan Türk gençlerinin veya Türkiyeli gençlerin, Alman vatandaşı olsun olmasın yaşadıkları ülkenin ana dilini yeterince bilmemekten, Alman eğitim sistemine ve meslek eğitimine uyum sağlayamamaktan doğan sorunları vardır.

2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Almanya'da yaşayan Türk gençlerinin kendi değerlendirmelerine göre Almanca ve Türkçe bilme düzeyleri farklı değişkenler açısından incelemek ve Almanya'daki Türk öğrencilerin eğitim ile ilgili sorunlarını tartışmaktır.

Araştırmada cevabı aranan temel soru aşağıdadır.

1. Almanyada'ki Türk gençlerinin kendi değerlendirmelerine göre Türkçe ve Almanca'yı bilme düzeyleri ile Almanya'da yaşama süreleri, Alman vatandaşı olup olmamaları, anne ve babalarının eğitim düzeyi, anne ve babalarının Almanya'da yaşam süreleri arasında bir bağımlılık var mıdır?

Ayrıca Almaya'daki Türk gençlerinin eğitimsel sorunları da araştırma çerçevesinde tartışılmaktadır.

3. Yöntem

Bu araştırma yazar tarafından yapılmış "Almaya'da Yaşayan Türk Gençlerinin Sorunları Ve Algıladıkları Anne-Baba Tutumları İle Sorunları Arasındaki İlişkiler"

konulu daha geniş bir araştırmanın sonuçlarından yararlanılarak gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. İlişkisel tarama araştırılarak konuda, değişkenler arasında birlikte olan değişmelerin miktarını belirleyen bir araştırma yöntemidir [3].

3.1 Örneklem

Araştırmanın örnekleminin %95'i Almanya'nın Essen şehrinde ve civarındaki bir Realschule, üç Hauptschule, beş Gymnasium ve sekiz Gesamtschulede sekizinci ve daha üst sınıflardaki Türk öğrencilerle Essen Üniversitesinde okuyan Türk öğrencilerdir. Örneklem %5'i Essen ve civarında yaşayan okul dışındaki Türk gençleridir.

Araştırmaya 448 genç katılmıştır.

Araştırma 2002 yılı Haziran ve Temmuz aylarında gerçekleştirilmiştir.

3.2 Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından araştırma ile ilgili bilgi almak üzere hazırlanmış 15 seçeneği sorudan oluşan bir bireysel Bilgi Anketi kullanılmıştır.

4. Bulgular

Araştırmaya %54'ü kız %46 'sı erkek ve %86'sı 15-20 yaşları arasında %14'ü 21 yaş ve üstünde 448 kişi katılmıştır. Araştırmaya katılanların %83'ü Almanya'da doğmuştur, %38'i Alman vatandaşıdır. %89'u aileleri ile yaşamaktadır. %2'sinin babaları %3'ünün anneleri Almanya doğumludur, %2'sinin babaları, %13'ünün anneleri okur-yazar değildir. Araştırmaya katılanların %70'i çalışmamaktadır ve %95'i öğrencidir.

Araştırmaya katılanların %22'si Türkçe'yi çok iyi derecede bildiğini ifade ederken,%52'si iyi, %24'ü ise orta derecede bildiğini belirtmiştir. %2'sinin ise kendi değerlendirmesine göre Türkçe'si zayıftır. Almanca'yı çok iyi bildiğini belirten katılımcıların oranı %25'dir. Değerlendirmelerine göre %55'nin Almanca'yı iyi,%20'sinin orta düzeydedir.

Aşağıda Bireysel Bilgi Anketindeki sorulara verilen cevaplar arasındaki anlamlı ilişkilere yer verilmiştir.

4.1 BİREYSEL BİLGİ ANKETİNDEKİ SORULARA VERİLEN CEVAPLAR ARASINDAKİ İLİŞKİLER

4.1.1 Almanya'da Yaşama Süresi İle Katılımcıların Türkçe Bilme Düzeyleri Arasındaki Bağlılık

Almanya'daki yaşama süresi ile katılımcıların Türkçe bilme düzeyleri arasındaki bağımlılığı test etmek amacıyla yapılan kay kare testinde Almanya doğumlu Türk katılımcıların Türkçe bilme düzeyleri ile Türkiye doğumlu olup Almanya'da yaşayan Türk katılımcıların Türkçe bilme düzeyleri arasında $p < .000$ düzeyinde bir bağımlılık vardır.

Almanya doğumlu katılımcıların Türkçe bilme düzeyleri, Türkiye doğumlu katılımcıların Türkçe bilme düzeylerinden anlamlı olarak düşüktür.

Almanya'da doğan 369 katılımcının % 20'si Türkçe'yi çok iyi derecede bildiğini ifade ederken, Türkiye doğumuların Türkçe 'yi çok iyi bilme oranı % 33 ' tür. Almanya'da doğan ve Türkçe'sinin orta düzeyde veya zayıf olduğunu söyleyenlerin oranı %28 iken, Türkiye doğumlu katılımcılarda bu oran % 19'dur.

4.1.2 Almanya'daki Yaşama Süresi İle Katılımcıların Almanca Bilme Düzeyleri Arasındaki Bağlılık

Almanya'daki yaşama süresi ile katılımcıların Almanca bilme düzeyleri arasındaki bağımlılığı test etmek amacıyla yapılan kay kare testinde Almanya doğumlu Türk katılımcıların Almanca bilme düzeyleri ile Türkiye doğumlu olup Almanya'da yaşayan Türk katılımcıların Almanca bilme düzeylerinin arasında $p < .000$ bir bağımlılık vardır.

Almanya doğumlu katılımcıların %27'si Almancasının "çok iyi" olduğunu söylerken, Türkiye doğumularında bu oran %14'dür. Almanya doğumlu katılımcıların Almancasını "iyi" bulanlar %55'iken, Türkiye doğumlu katılımcılarda bu oran %53'dür. Almancasının "orta" düzeyde olduğunu söyleyen Almanya doğumlu katılımcı %18 iken, Türkiye doğumularında bu oran %33'dür.

4.1.3 Alman Vatandaşı Olup Olmamasına Göre Katılımcıların Almanca Bilme Düzeyleri Arasındaki Bağlılık

Alman vatandaşı olup 171 katılımcı ile Alman vatandaşı olmayan 276 katılımcının kendi değerlendirmelerine göre Almanca'yı bilme düzeyleri arasında bir bağımlılık olup olmadığını test etmek için yaptığımız kay kare testinde istatistik olarak $p < .001$ seviyesinde yüksek bir bağımlılık bulunmuştur.

Alman vatandaşı olup Almanca'sının orta seviyede olduğunu söyleyenler %13 iken, diğer grupta Almanca'sını orta seviyede değerlendirenler %24'dür. Alman vatandaşı katılımcıların %56'sı Almanca'sının iyi olduğunu söylerken, Alman vatandaşı olmayan katılımcılarda bu oran %54'dür.

Almanca'sını çok iyi olarak değerlendiren Alman vatandaşlarının oranı %32 iken, Alman vatandaşı olmayanların "Almancam çok iyi" diyenleri %21'de kalmaktadır.

4.1.4 Anne ve Babalarının Eğitim Seviyeleri İle Katılımcıların Türkçe Bilme Düzeyleri Arasındaki Bağlılık

Anne ve babalarının eğitim seviyeleri ile katılımcıların Türkçe bilme düzeyleri arasındaki bağımlılığı test etmek için yaptığımız kay kare testi sonuçlarına göre babaların eğitim seviyeleri arttıkça katılımcıların Türkçelerini olumlu değerlendirme düzeyleri artmaktadır. Babaların eğitim seviyeleri ile katılımcıların Türkçelerini olumlu değerlendirme düzeyleri arasında $p < .001$ düzeyinde bir bağımlılık bulunmaktadır.

Annelerin eğitim seviyeleri ile katılımcıların Türkçelerini değerlendirme düzeyleri arasında anlamlı bir bağımlılık yoktur.

4.1.5 Anne ve Babanın Kaç Yıl Almanya'da Yaşadığına Göre Katılımcıların Türkçe Bilme Düzeyleri Arasındaki Bağlılık

Babaların kaç yıl Almanya'da yaşadığına bağlı olarak katılımcıların kendi değerlendirmelerine göre Türkçe bilme düzeyleri arasında bir bağımlılık olup olmadığı kay kare testi ile test edilmiş ve $p < .001$ seviyesinde bağımlılık bulunmuştur. Babaların Almanya'da kalış süreleri arttıkça, katılımcıların Türkçe bilme düzeylerini daha düşük seviyede değerlendirdikleri bulunmuştur.

Annelerin Almanya'da kalış süresi ile, katılımcıların Türkçe'yi bilme düzeyleri arasında anlamlı bir bağımlılık yoktur.

4.1.6 Anne ve Babalarının Eğitim Seviyeleri İle Katılımcıların En Son Okudukları Okullar Arasındaki Bağlılık

Katılımcıların anne ve babalarının eğitim seviyeleri ile en son okudukları okulların düzeyleri arasında yapılan kay kare testinde $p < .001$ düzeyinde anlamlı bir bağımlılık bulunmuştur.

Hem annenin, hem de babanın eğitim seviyeleri yükseldikçe çocukların okudukları

okulların düzeyi de yükselmektedir. Buna karşılık anne ve babaların eğitim seviyeleri düştükçe, çocukların okudukları okulların düzeyi de düşmektedir.

5. Tartışma

Almanya doğumlu katılımcıların kendi değerlendirmelerine göre Türkçe bilme düzeyleri Türkiye doğumlu katılımcıların Türkçe bilme düzeylerinden anlamlı derecede düşüktür. Buna karşılık Almanya doğumlu Türk asıllı katılımcıların kendi değerlendirmelerine göre Almanca bilme düzeyleri, Türkiye doğumlu olanlardan anlamlı derecede yüksektir. Bu beklenen bir sonuçtur.

Dil sorunu Almanya'da yaşayan Türkler için en önemli sorunlardan biridir. Almanya'da 3-6 yaş arasındaki çocuklar okul öncesi eğitime devam ettiği halde, Kindergarden'lar kiliseler bünyesinde açıldığı için Hıristiyanlık etkisinde kalacağı korkusu ile Türk çocukları genellikle okulöncesi eğitimine gönderilmemektedir. Türk çocukların okulöncesi eğitimine gönderilmemesinin bir nedeni de, annelerinin çoğunlukla çalışmaması ve çocuklarının evde kalmalarını tercih etmeleridir [2]. Araştırmamıza katılanlara okulöncesi eğitime gidip gidilmediğine yönelik bir soru yöneltilmediğinden bunun dil öğretimini ne kadar etkilediğini yorumlamamız mümkün değildir. Ancak okulöncesi eğitim almanın Almanca öğrenmeyi kolaylaştırdığı ve Grundschule'deki dil zorluklarını azalttığını söyleyebiliriz.

Öyle görünmektedir ki Almanya'da doğmuş üçüncü nesil Türk gençlerinin Türkçeleri zayıflamakta, buna karşın Almanca'ları daha fazla gelişmektedir.

Alman vatandaşı olan ve olmayanların kendi değerlendirmelerine göre Almanca bilme düzeyleri arasında Alman vatandaşı olan Türk asıllı katılımcılar lehine yüksek bir bağımlılık bulunmaktadır. Alman vatandaşı olmak için en az sekiz yıl Almanya'da ikamet etmek ve Almanca'yı bilmek koşulu arandığı için bu da beklenen bir sonuçtur.

Katılımcıların kendi değerlendirmelerine göre babalarının eğitim seviyeleri ile, Türkçe bilme düzeyleri arasında anlamlı bir bağımlılık bulunmaktadır. Babaların eğitim seviyeleri arttıkça katılımcıların Türkçelerini iyi olarak değerlendirme düzeyleri artmaktadır. Muhtemelen babanın eğitim seviyesinin yükselmesi, çocuğunun eğitimde ulaşmasını istediği hedefi yükseltmektedir. Babanın eğitim seviyesinin yüksekliği evde kullanılan

Türkçe'nin de niteliğini arttırmakta ve çocukların Türkçe'sini daha düzgün getirmektedir. Annelerinin eğitim seviyeleri ile çocuklarının Türkçe'lerini değerlendirme düzeyleri arasında bir bağımlılığın olması beklenirdi. Ancak ikisi arasında yeterince anlamlı bir bağımlılık bulunmamıştır.

Babaların Almanya'da kalış süreleri ile katılımcıların Türkçelerini olumlu değerlendirme düzeyleri arasında da bir bağımlılık vardır. Babalarının Almanya'da kalış süreleri arttıkça çocukları Türkçe bilme düzeylerini anlamlı olarak daha düşük düzeyde değerlendirmektedir. Öyle görünüyor ki babaların Almanya'da yaşama sürelerinin artışı onların Türkçe'lerini de olumsuz olarak etkilemekte ve bu da çocuklarının Türkçe bilme düzeylerine yansımaktadır. Bununla birlikte annelerinin Almayanda kalış süresi ile katılımcıların Türkçe'yi iyi bilme düzeyleri arasında anlamlı bir bağımlılık bulunmamıştır.

Almanya'daki Türk çocuklarının Türkçe'yi öğrenmeleri, Almanca'yı öğrenmelerini de kolaylaştıracaktır. Ana dilde öğrenilen temel kavramların Almanca'ya aktarımı kolay olmaktadır. Yurt dışında yaşayan Türk çocuklarının ana dil eğitimi almalarının okul başarılarını da artıracığı bildirilmektedir [4].

Anadilin anne ve babanın etkisi ile öğretilmesinin yanında, Almanya'da Türkçe öğretimi Türk çocuklarının bulunduğu yerleşim yerlerinde Türk Devletince veya eyalet yönetimi tarafından görevlendirilmiş Türk öğretmenlerce de verilmektedir. Ancak bu konuda sorunlar vardır. Türkçe dersleri için kullanılan ders kitapları uygun değildir. Türkçe dersi velilerin isteği üzerine verilmekte ve öğrenci sayısı 15'e ulaştıkça okulda Türkçe eğitimi dersi açılmaktadır. Ders saatleri genellikle öğleden sonralara sarkmakta bazen hafta sonunda rastlamaktadır. Bu nedenler Türkçe derslerine olan ilginin azalmasına sebep olmaktadır [4].

Bazı eyaletlerde, eyalet yönetimince atanan Türkçe öğretmenleri nitelikli değildir. 1973-1992 yılları arasında yılında Berlin'de Berlin senatosunca yüksek okul mezunu olmayan bir grup Türk, Türkçe öğretmeni olarak görevlendirilmiştir [4]. Almanya son yıllardaki ekonomik durgunluktan dolayı bir tasarruf tedbiri olarak bütçede kısıntılar yapmaktadır. Kuzey Ren Vestfalya eyaletinde görev yapmakta olan 450 Türkçe öğretmene 2002-2003 yılından sonra görevi verilmeyeceği basın yolu ile bildirilmiştir. Türkçe öğretimindeki aksamalar Almanya'daki Türk toplumunun

uzun vadede etnik ve kültürel kimliğini de olumsuz etkileyebilir. Dilin unutulması kültürel bağları koparmakta ve bireyler yeni çevrelere alışarak, yaşadığı toplumda daha kolay erimektedir.

Katılımcıların en son okudukları okullarla anne-babalarının eğitim seviyeleri arasında anlamlı bir bağımlılık bulunmuştur. Hem annelerin, hem de babaların eğitim seviyesi yükseldikçe çocuklarının okudukları okulların düzeyi de yükselmektedir. Annelerin ve babaların eğitimleri düştükçe çocukların eğitimi de azalmaktadır.

Araştırmamıza katılanların anne ve babaları büyük bir çoğunlukla Almanya'daki ikinci nesil Türklerdir. İlk gelen Türklerin çoğu herhangi bir meslek eğitimi görmeden Almanya'ya gelerek iş buldukları için, sonra Türkiye'ye döneceklerini de düşünerek çocukları zorunlu eğitimlerini bitirince, onları meslek eğitimi almaya teşvik etmemişler ve niteliksiz işlerde düşük ücretle çalışmaya yönlendirmişlerdir [5].

Almanya eğitim sisteminde 6-15 yaşları arasında 9 yıl zorunlu eğitim yapmak gereklidir. Daha sonra eğitimine devam etmeyenler 3 yıl

6. ALMANYA'DAKİ TÜRK ÖĞRENCİLERİN EĞİTİMSEL SORUNLARI VE DİL ÖĞRENMELERİ KONUSUNDA ÖNERİLER

Almanya'daki Türk öğrencilerin Alman eğitim sistemine tam olarak uyumunun sağlanması için Türk ve Alman toplumuna düşen görevler vardır. Bunlar arasında öncelikli görünenler maddeler halinde sıralanmıştır.

1. Üçüncü nesil Türk çocukları da okul öncesi eğitimden tam olarak yararlanamamaktadırlar. Okul öncesi eğitim kurumlarının kiliseye bağlı olduğu gerekçesi ile Türk aileleri çocuklarını okul öncesi eğitime göndermemekte ve Türk çocukları temel eğitime başlarken Almanca'yı tam ve iyi olarak konuşamamaktadır.

Almanya'daki Türk Ailelerinin çocuklarını gönderebilecekleri; Almanca ve Türkçe'yi birlikte öğrenebilecekleri özel ana okullar, açmaları için Türk girişimciler teşvik edilebilir. Türk ailelerine okul öncesi eğitiminin Türk çocuklarının Alman dilini ve kültürünü öğrenmeleri için gerekli olduğu bilgisi ilgili sivil toplum örgütleri ve eğitim atışelikleri tarafından verilebilir.

2. Zihin engellilerin devam ettiği okul olan Sonderschule'ye giden Türk öğrencilerinin sayısı diğer azınlıklara göre ve Alman'lara göre çok fazladır. 1987'de Sonderschule'ye giden Türk çocuklarının oranı %5.2 iken, Almanlarda bu %1.9

süren meslek eğitimine devam etmelidirler. Zorunlu eğitimden sonra meslek eğitimine devam eden Alman gençlerinin oranı %72.6'dır. Türk gençlerinin yalnızca %29'u zorunlu eğitimden sonra meslek eğitimini tamamlamaktadır [6]. Meslek eğitimini tamamlamayan Türk gençleri araba yıkayıcılığı, tuvalet bekçiliği gibi nitelik gerektirmeyen işlerde çalışmaktadır. Türkler arasındaki işsizlik oranı %17'dir. Bu oran Almanya'daki genel işsizlik oranının iki katıdır. İşsiz Türklerin %95'i meslek eğitiminden geçmemiş niteliksiz işçilerdir.

Alman eğitim sisteminde dört yıllık temel eğitimden sonra gidilen en düşük düzeydeki okul olan Hauptschule Türk öğrencilerin en çok okudukları okuldur.

Çoğunlukla meslek eğitimi almayan ikinci nesil Türk anne-babalarının bir kısmının çocuklarının eğitimine yeterince önem vermedikleri görülmektedir. Bu olgu Almanya'da yaşayan Türklerin yaşam niteliğini de düşürmektedir. Düşük düzeyde eğitilmiş olma, düşük düzeyde işlerde çalışmaya neden olmakta; bu da az bir kazançla yaşama sonucunu doğurmaktadır.

Oranındaydı [6].1996 yılında Sonderschule'de 25 bin Türk çocuğu okuyordu. 1997'de Almanya'daki Türk öğrencilerin sayısı 403.600 olarak bildirilmiştir [2]. Bu durumda Almanya'daki Türk öğrencilerin %6'sı 1996-1997 öğretim yılında Sonderschule'de okumaktaydı. Temel eğitim çağındaki nüfus içinde zihin engellilerin oranı yaklaşık %2 olması gerektiği halde, Türk öğrencilerinin %6 oranında zihinsel engelli okullarda okuması çok fazladır. Türk öğrencilerin yeterince Almanca bilmemesi ve Sonderschule'ye yönlendirilirken Türk çocuklarına uygulanan ölçüm araçlarının kültürel etkilerden arınık olmaması, Türk ailelerinin çocuklarının eğitimleri ile yeterince ilgilenmemeleri gibi nedenler Sonderschule'ye gönderilen Türk çocuklarının sayısını arttırmaktadır. Sonderschule diploması ile bir gencin hayatını devam ettirecek bir işe girmesi imkansızdır.

Türk Velileri Birliğinin Almanya'nın Türk çocuklarının okuduğu bütün okullardaki okula yönlendirme ile ilgili uygulamalar konusunda Türk anne ve babaları aydınlatmaları gerekir. Türk çocuklarına uygulanan ölçüm araçlarının kültürden arınık olarak hazırlanması, Sonderschule'ye gönderilen Türk çocuklarının okulda takibi yapılarak, sonraki sınıflarda normal çocukların okuduğu okullara geçişlerinin sağlanması gerekmektedir.

3. Almanya'da dokuz yıllık zorunlu eğitim aldıktan sonra okuldan ayrılanların bir meslek eğitimi almaları, iş bulabilmeleri ve geleceklerini sağlama almaları bakımından şarttır. Buna rağmen Türk gençlerinin meslek eğitimine yeterince önem vermediği bilinmektedir. 30 yaşın altındaki Türklerin %41'i kalifiye olmayan işlerde çalışmaktadır. Almanya'daki meslek eğitiminde Türk kızları ciddi bir sorun olarak görünmektedir. Türk aileleri erkeklerin meslek eğitimi aldıkları yerlere kız çocuklarını göndermemektedir [5].

Türklerin nitelsiz olarak hayata atılmaları ve nitelik gerektirmeyen işlerde çalışmaları hem kendi yaşama düzeylerini hem de Almanya'daki Türk topluluğunun saygın olarak görünmesini engellemektedir. Türk gençlerinin meslek eğitimine devam etmesi için toplum destekli projelerin artırılması şarttır.

4. Temel eğitim Grundschule'den sonra Hauptschule'ye giden Türk öğrencilerinin sayısı fazladır. Almanya'daki Türk gençlerinin beşte biri Hauptschule diploması almadan okulu terk etmektedir [7]. Bu oran Alman öğrenciler arasında %2.8'dir. 1987 de yabancı uyruklu öğrenciler Alman öğrencilere göre dörtte bir oranında daha az Abitur yapabilmişlerdir.

Türk öğrencilerin 1987'de %7.1'i Gymnasiuma giderken, Yunanlı öğrencilerin %27.8'i Gymnasiuma gidiyordu [6]. Türk gençleri son yıllarda Gymnasiuma ve Realschuleye daha çok devam etmektedirler. Bununla beraber Türk velilerinin bilinçlendirilmesi ve Gymnasiuma, Realschuleye ve Gesamtschuleye giden öğrencilerin artırılması, Hauptschuleden diploma almadan terk edenlerin, terk oranlarının azaltılması için Türk Veliler Birliği ve diğer Türk sivil toplum örgütleri gençleri ve ailelerini bilinçlendirmelidir.

5. Alman üniversitelerinde 2002 yılı itibariyle 23689 Türk öğrenci bulunuyordu ve bunların %73.4'ü liseyi Almanya'da bitirmiş Türk gençleriydi. Alman üniversitelerinde okuyan Türk öğrencilerinin üçte biri kızdır. Alman üniversitelerinde okuyan Türk kız öğrencilerinin sayısı son 15 yılda 9.5 kat artmıştır. Buna karşılık üniversitelerdeki Türk erkek öğrencilerdeki artış 2.5 katta kalmıştır [7]. 1983-1984 öğretim yılında Türk üniversite öğrencilerinin %46'sı mühendislik okumaktayken, 1995 yılından bu yana Almanya'daki Türk üniversite öğrencilerinin bölüm tercihleri de değişmeye başlamıştır. Türk öğrenciler sosyal bilimler, hukuk, ekonomi ve elektronik gibi serbest çalışabilecekleri alanları meslek olarak seçmektedirler ve üniversite sonrasında meslek yaşamlarını Almanya'da geçirmeyi tasarlamaktadırlar [8].

Almanya'da giderek artan Türk yükseköğretim gençliği arkadan gelen Türk gençlerine olumlu örnek olmaktadır. Üniversiteli Türk gençlerin birer "eğitim gönüllüsü" olarak Türk toplumuna yönelik projelerde çalışmaları, ailelere ve gençlere rehberlik yapmaları özendirilebilir.

Almanya'da üniversite mezunu Türk asıllı meslek mensuplarının artışı ile "Türk- Alman Psikiyatrisiler Birliği" gibi meslek örgütlerin oluşturulduğu görülmektedir. Her profesyonel meslekte benzer birliklerin kurulması ve yaygınlaştırılması Almanya'daki Türk toplumun saygınlığını arttıracaktır.

KAYNAKLAR

1. Goldenberg, A. (2000) "Kuzy Ren Vestfalya Eyaletlerinde Türk Gençliği." Türkiye ve Avrupa'da Gençlik TDV-Türk Demokrasi Vakfı, Konrad Adenauer Vakfı Ankara s:9.
2. Özdemir, H. (1999) "Türk Çocuklarının Eğitimi", Köln: Önel Verlag,s:28.
3. Karasar, N. (1991) "Bilimsel Araştırma Yöntemi", Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
4. Yıldız, C. (2002) "Batı Avrupa Türklerinin Çocuklarının Türkçe Öğretimi (İki Dilli Eğitim ve Berlin Modeli) Sorunlar ve Çözüm Önerileri." Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi 6, İstanbul s:120-121-122.
5. Martin, P. L. (1991) "Bitmeyen Öykü: Batı Avrupa'ya Türk İşçi Göçü". Ankara: Uluslararası Çalışma Bürosu, s:94.
6. "Türk-Alman Kültürü Diyalogunun Sorunları ve Perspektifleri". İstanbul: Alman Kültür Merkezi,s:20 (1990).
7. Karakaşoğlu, Y. (2002) "Argument Zum Deutsch- Türkischen Dialog. Türk-Alman Diyalogunda Katkılar", Change Bildung/Yeni Ufuklarda Eğitim. Edition Körber-Stiftung,Hamburg s:364.
8. Şen, Faruk. (1998) "Türk Göçmenlerinin Bugünkü Durumu" Yaban Sılan Olur. Türkiye'den Almanya'ya Göçün Tarihi. Essen Klartext Verlag,s:376.